

Ombudet för de tre sökandena

Beslut i överprövningsärende

Åklagarkammaren i Umeå, ärenden AM-112327-25 och AM-112829-25

Beslut

Åklagarens beslut ändras inte.

Bakgrund

Åklagare har beslutat att lägga ned två förundersökningar om hets mot folkgrupp (se bilagor). Beslutet i den första bilagan (AM-112829-25) avser installationen i sig. Beslutet i den andra bilagan (AM-112327-25) avser bilder på Instagram med personer stående framför installationen.

Judiska Centralrådet, Judiska Ungdomsförbundet i Sverige och European Jewish Association vill nu att åklagarens beslut ändras.

Skäl för beslutet

Jag har gått igenom ärendet och gör följande bedömning.

För att straffansvar för hets mot folkgrupp ska kunna komma ifråga krävs att ett uttalande eller annat meddelande har spridits, vilket innebär att det ska ha överförts till personer utanför den helt privata sfären. Uttalandet ska ha bestått i *en uppmaning till våld, hot eller uttryck för missaktning*. För straffansvar krävs vidare att uttalandet eller meddelandet har avsett en folkgrupp eller en annan sådan grupp och anspelat på något förhållande som anges i bestämmelsen, exempelvis ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung.

Uppmaning till våld?

Installationen och bilderna innehåller inte några uppmaningar till våld.

Hot?

Enligt min bedömning tar det budskap som förmedlas genom de upphängda dockorna i fångkläder i förening med övriga delar av installationen sikte på vad som har hänt – dvs. Förintelsen – snarare än vad som ska eller kan hända. Installationen och bilderna förmedlar därför inget hot.

Uttryck för missaktning?

Av Högsta domstolens dom ”Anförandet i fullmäktige” NJA 2023 s. 246 framgår bl.a. följande (p. 8). ”Med missaktning avses förtal och smädelser

liksom andra kränkande omdömen, såsom uttalanden och andra meddelanden som är nedsättande eller förnedrande för en viss folkgrupp. Meddelandet ska bedömas med utgångspunkt i det budskap det förmedlar snarare än genom en textkritisk granskning av de exakta ordalagen. Det ska göras en objektiv bedömning av hur meddelandet framstår. Hur en mottagare haft anledning att uppfatta innehållet är centralt för prövningen.”

Jag anser vid en samlad bedömning – med särskilt beaktande av texten på installationens banderoll – att installationen och bilderna inte ger uttryck för missaktning.

Förnekande, ursäktande eller uppenbart förringande av Förintelsen?

Straffansvar kan även komma ifråga för den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids förnekar, ursäktar eller uppenbart förringar exempelvis Förintelsen under förutsättning att gärningen är ägnad att uppmanna till våld mot, hota eller uttrycka missaktning för de i straffbestämmelsen skyddade grupperna eller en enskild.

Enligt min bedömning innehåller installationen och bilderna inget förnekande, ursäktande eller uppenbart förringande av Förintelsen eftersom installationen – främst genom banderollens budskap om att ”ett folkmord är ett folkmord är ett folkmord” – inte graderar Förintelsen i förhållande till andra folkmord.

Sammanfattning

Jag delar åklagarens bedömning att förundersökningarna ska läggas ned. Åklagarens beslut ska därför inte ändras.

Det innebär att överprövningsärendet avslutas.

Mikael Björk
Överåklagare

Kristina Wik
Föredragande

Kopia till åklagarkammaren

Om du är missnöjd med detta beslut kan du begära överprövning. En begäran om överprövning bör vara skriftlig och skickas hit.

Vill du veta mer om överprövning? Gå in på www.aklagare.se